

Aanwinst voor het Stadhuis te Leeuwarden

Gangbank van voormalig Regentengeslacht

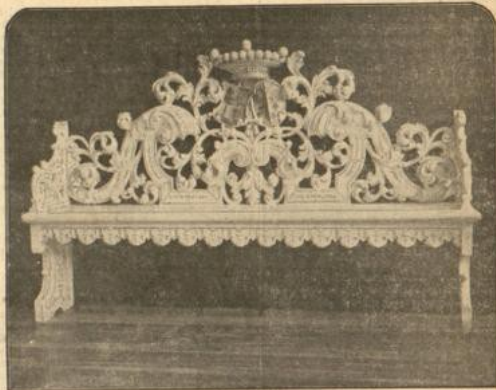
OKS

Ottema-Kingma Stichting

© 2022 OKS-transcriptie

Aanwinst voor het Stadhuis te Leeuwarden

Gangbank van voormalig Regentengeslacht

In de groote vestibule van ons moole stadhuis, die na de restauratie, die ze voor enigen tijd heeft ondergaan, er nog wat leeg en onaangekleed uitzag, heeft dezer dagen een zeer passende aankleeding gekregen in den vorm van een fraai besneden antieke gangbank, waarvan een afbeelding bij dit artikel is gevoegd.

Geheel in Lodewijk XIV-stijl versierd, past dit fraaie meubel, dat altijd bestemd geweest is om een gang of vestibule met wit marmeren steenen bevolerd en met in wit stuc geornamenteerde wanden te versieren, geheel bij de overige binnen-versieringen in ons stadhuis.

Doch niet alleen om de fraaie versiering en om de oorspronkelijke bestemming is dit meubel hier zoo zeer op zijn plaats. Er is nog een reden van meer persoonlijk aard waarom juist dit en geen ander meubel hier beter past dan waar anders ook, een meubel dat door oude traditie haast vanzelfsprekend voor deze plaats bestemd is.

De bank, die wat zijn versiering betreft aan het eerste kwart van de achttiende eeuw moet worden toegeschreven, is blijkens de er in voorkomende wapens afkomstig van een Leeuwarder familie, en wel van een familie, die juist in de achttiende eeuw nauwe verbanden was met den zetel onzer stedelijke regering: het stadhuis.

Het mannen-wapen in de bank, waarin een boom en een druiventros, is n.l. het wapen van de familie Bourboom.

In het laatste van de 17e eeuw woonde hier reeds een Benno Bourboom, die achtereen volgens van schrijver van een compagnie opklimt tot burgemeester; van 1692 tot 1709 was hij hier vroedsman, van 1695 tot 1698 schepen en van 1700 tot 1703 en 1707 tot 1709 burgemeester.

Hij huwde in 1679 met Johanna Camp, uit welk huwelijk in 1690 een zoon Jacobus geboren werd.

Deze Jacobus Bourboom volgde zijn vader op in bovengenoemde stedelijke betrekkingen. Hij was van 1714 tot 1764 vroedsman, van 1723 tot 1726 en van 1729 tot 1732 schepen en van 1740 tot 1743, van 1752 tot 1755, van 1757 tot 1760 en van 1762 tot 1764 burgemeester van Leeuwarden.

Jacobus Bourboom huwde in 1718 met Isken Bruinisma uit Grouw. Ook hun zoon Petrus Bourboom, (huis) Utrisque (Dioctor) is in de magistratuur gegaan; hij was schepen van Leeuwarden en procureur-generaal van 1749—1780.

Andere leden van deze familie werden door huwelijk verwant aan patricische families in onze stad en provincie.

Het vrouwen-wapen op de bank heeft in de rechterhelft de halve Friese adelaar, in de andere helft boven een halve maan en een gestreepte z.n.n. Fransche lelie, in de onderhelft drie lelies.

De halve adelaar levert het bewijs, dat ook

de vrouw van Friese herkomst was, misschien zo het voorkomen van drie klaverbladen in haar wapen, een embleem dat in diverse Friese wapens voorkomt, kunnen wijzen op het feit, dat hare familie hier land-heit had of van het platte land, het land van de weiden, waar de klaver groeit, afkomstig was, zooals althans een oude traditie luidt.

Een derde motief waarop wij ons kunnen beroepen aan welke familie het bedoelde wapen zou kunnen worden toegeschreven, is een lakstempel van een patricisch wapen in een jaren her bijeengebrachte Friese zegelverzameling, op welk wapen eveneens een halve maan voorkomt, terwijl in oud schrift op de achterzijde ervan was geschreven, dat dit een wapen was van de familie Bruinisma. Wij mogen daarbij zeker nog aanvoeren, dat de wapens der patricische, niet adellijke families, dikwijls zeer sterke wijzigingen ondergingen (*).

En dan zou uit deze aanwijzingen de conclusie voor de hand liggen, dat het vrouwen-wapen dat van Isken Bruinisma van Grouw zou zijn en het mannen-wapen dat van Jacobus Bourboom, die van 1714 tot 1764, gedurende een halve eeuw dus, verschillende rangen in de magistratuur van Leeuwarden heeft doorlopen.

Een heraldicus zal hiertegen kunnen aanvoeren, dat hiermee het bewijs nog niet volkomen is geleverd, doch het feit, dat de stijl van de bank wijst op een ontstaan in het eerste kwart van de 18e eeuw, samen met het feit dat Jacobus Bourboom en Isken Bruinisma in 1718 huwden, maken het toch wel zeer waarschijnlijk, dat zij de oorspronkelijke bezitters van dit prachtmeubel zijn geweest.

Misschien dat een Bruinisma, die dit artikel leest, nog in het bezit van een geboortelepel of ander met een wapen versierd oud familiestuk is, die deze veronderstelling kan bevestigen... of bestrijden.

Toen nu het meubel niet meer aan een afstameling van de oude bezitters behoorde, misschien wel omdat er geen directe afstammelingen van dit echtpaar meer in leven zijn en het in bezit was gekomen van den heer Beeling, antivaar alhier, zoodat er inderdaad gevaar ontstond, dat het buiten onze provincie zou kunnen geraken, was het een gelukkige omstandigheid, dat het kon worden verworven om een, zoo mogelijk blijvende, bestemming te verkrijgen in het stadhuis, waar de oorspronkelijke bezitters zelf zeker ook zeer vele voetstappen hebben liggen.

(*). Misschien zou de Fransche lelie, die in het wapen voorkomt, kunnen wijzen op mede-verschanschap met de bekende Friese zilversmidfamilie der van der Lelies, die dit zelfde embleem als hun meestersceken voerden en die, zooals wij zeker weten, door meerdere huwelijken met Bruinisma's verwant waren.

Stadsnieuws

De Bourboom-bank in het Leeuwarder stadhuis

Dr. A. L. Heerma van Voss schrijft ons: In de Leeuw. Ct. van 4 Dec. 1937 komt bij een afbeelding van deze bank, die sedert mede de zo zeer verfraaide hall van ons stadhuis siert, een historische toelichting over haar herkomst voor.

Daarin wordt getracht, aannemelijk te maken, dat de er op voorkomende wapens zouden zijn die van Jacob Bourboom, burgemeester van Leeuwarden en zijn vrouw Isken Bruynisma van Grouw. Deze conclusie inzake het vrouwen-wapen (het mannelijke is onbetwist dat van de familie Bourboom) is mij steeds zeer onaannemelijk voorgekomen. Niet alleen, dat het mij onwaarschijnlijk leek, dat zodanig fraai familiemeubel door de nakomelingen zou zijn vervaerd (één dochter van de burgemeester was in tweede echt met prof. Petrus Camper gehuwd, een andere met Willem Augustijn Sloterdijk — vgl. de nog bekende combinatie Bourboom van Sloterdijk —), maar bovendien had ik het wapen van Isken Bruynisma op een grafsteen onder de vloer der Westerkerk gevonden, weliswaar sinds 1795 vermint, maar toch nog zo duidelijk, dat het kennelijk geheel anders samengesteld was dan het vrouwenwapen op de bank.

Een nader onderzoek naar de genealogie-Bourboom bracht mij dezer dagen de oplossing van het raadsel. Hierbij kwam n.l. aan het licht, dat burgemeester Jacob Bourboom een broer (niet: een zoon, zoals de toelichting van 1937 vermeldt) Petrus had. Deze, in 1694 te Leeuwarden geboren als zoon van burgemeester Benno Bourboom en Johanna Camp, was korte tijd schepen van onze stad om in 1749 te worden aangesteld als procureur-generaal bij het Hof van Friesland, welk ambt hij tot zijn dood (1 Nov. 1780) bekleedde; hij woonde in de Weert. Deze hoge functionaris nu is in 1723 gehuwd met Gerbrich Reitsma uit Hemelum, een dochter van de ontvanger-generaal Focke Tjepkes Reitsma aldaar en zuster van ds. Tiberius Reitsma, predikant achtereenvolgens te Vrouwen Parochie, Weesp, Middelburg en Amsterdam.

Hier was dus een tweede echtpaar Bourboom gevonden, van wie de bewuste bank afkomstig kon zijn. En dat inderdaad de procureur-generaal de oorspronkelijke eigenaar is geweest, bleek overtuigend uit de omschrijving van het wapen ener familie Reytzma (voorkomend in „Friesland en Holland“) in het bekende Armorial Général van Rietatap. Dit is n.l. (op een zeer kleine variant na) identiek met het vrouwen-wapen op de hallbank, zodat deze ongetwijfeld deel heeft uitgemaakt van de boedel van het echtpaar Bourboom—Reitsma, dat geen nakomelingen heeft nagelaten: hun vier kinderen zijn alle jong overleden.

Aanwinst voor het Stadhuis te Leeuwarden

Gangbank van voormalig Regentengeslacht

In de groote vestibule van ons mooie stadhuis, die na de restauratie, die ze voor eenigen tijd heeft ondergaan, er nog wat leeg en onaangekleed uitzag, heeft dezer dagen een zeer passende aankleding gekregen in den vorm van een fraai besneden antieke gangbank, waarvan een afbeelding bij dit artikel is gevoegd.

Geheel in Lodewijk XIV-stijl versierd, past dit fraaie meubel, dat altijd bestemd geweest is om een gang of vestibule met wit marmeren steenen bevloerd en met in wit stuc geornamenteerde wanden te versieren, geheel bij de overige binnen-versieringen in ons stadhuis.

Doch niet alleen om de fraaie versiering en om de oorspronkelijke bestemming is dit meubel hier zoo zeer op zijn plaats. Er is nog een reden van meer persoonlijken aard waarom juist dit en geen ander meubel hier beter past dan waar anders ook, een meubel dat door oude traditie haast vanzelfsprekend voor deze plaats bestemd is.

De bank, die wat zijn versiering betreft aan het eerste kwart van de achttiende eeuw moet worden toegeschreven, is blijkens de er in voorkomende wapens afkomstig van een Leeuwarder familie, en wel van een familie, die juist in de achttiende eeuw nauw verbonden was met den zetel onzer stedelijke regeering: het stadhuis.

Het mannen-wapen in de bank, waarin een boom en een druiventros, is n.l. het wapen van de familie Bourboom.

In het laatst van de 17e eeuw woonde hier reeds een Benno Bourboom, die achtereenvolgens van schrijver van een compagnie opklom tot burgemeester; van 1692 tot 1709 was hij hier vroedsman, van 1695 tot 1698 scheper en van 1700 tot 1703 en 1707 tot 1709 burgemeester.

Hij huwde in 1679 met Johanna Camp, uit welk huwelijk in 1690 een zoon Jacobus geboren werd. Deze Jacobus Bourboom volgde zijn vader op in bovengenoemde stedelijke betrekkingen. Hij was van 1714 tot 1764 vroedsman, van 1723 tot 1726 en van 1729 tot 1732 schepen en van 1740 tot 1743, van 1752 tot 1755, van 1757 tot 1760 en van 1762 tot 1764 burgemeester van Leeuwarden. Jacobus Bourboom huwde in 1718 met Iskjen Bruinsma uit Grouw. Ook hun zoon Petrus Bourboom, I(uris) U(trisque) D(ocor) is in de magistratuur gegaan; hij was schepen van Leeuwarden en procureur-generaal van 1749-1780.

Andere leden van deze familie werden door huwelijk verwant aan patricische families in onze stad en provincie.

Het vrouwe-wapen op de bank heeft in de rechterhelft de halve Friesche adelaar, in de andere helft boven een halve maan en een gestyleerde z.g.n. Fransche lelie, in de onderhelft drie klaverbladen. De halve adelaar levert het bewijs, dat ook de vrouw van Friesche herkomst was, misschien zou het voorkomen van drie klaverbladen in haar wapen, een embleem dat in diverse Friesche wapens voorkomt, kunnen wijzen op het feit, dat hare familie hier landbezit had of van het platte land, het land van de weiden, waar de klaver groeit, afkomstig was, zooals althans een oude traditie luidt.

Een derde motief waarop wij ons kunnen beroepen aan welke familie het bedoelde wapen zou kunnen worden toegeschreven, is een lakstempel van een patricisch wapen in een jaren her bijeengebrachte Friesche zegelverzameling, op welk wapen eveneens een halve maan voorkomt, terwijl in oud schrift op de achterzijde ervan was geschreven, dat dit een wapen was van de familie

Bruinsma. Wij mogen daarbij zeker nog aanvoeren, dat de wapens der patricische, niet adellijke families, dikwijls zeer sterke wijzigingen ondergingen (*).

En dan zou uit deze aanwijzingen de conclusie voor de hand liggen, dat het vrouwe-wapen dat van Iskjen Bruinsma van Grouw zou zijn en het mannenwapen dat van Jacobus Bourboom, die van 1714 tot 1764, gedurende een halve eeuw dus, verschillende rangen in de magistratuur van Leeuwarden heeft doorlopen.

Een heraldicus zal hiertegen kunnen aanvoeren, dat hiermee het bewijs nog niet volkomen is geleverd, doch het feit, dat de stijl van de bank wijst op een ontstaan in het eerste kwart van de 18e eeuw, samen met het feit dat Jacobus Bourboom en Iskjen Bruinsma in 1718 huwden, maken het toch wel zeer waarschijnlijk, dat zij de oorspronkelijke bezitters van dit prachtmeubel zijn geweest. Misschien dat een Bruinsma, die dit artikel leest, nog in het bezit van een geboortelepel of ander met een wapen versierd oud familiestuk is, die deze veronderstelling kan bevestigen .... of bestrijden.

Toen nu het meubel niet meer aan een afstammeling van de oude bezitters behoorde, misschien wel omdat er geen directe afstammelingen van dit echtpaar meer in leven zijn en het in bezit was gekomen van den heer Beeling, antiquair alhier, zoodat er inderdaad gevaar ontstond, dat het buiten onze provincie zou kunnen geraken, was het een gelukkige omstandigheid, dat het kon worden verworven om een, zoo mogelijk blijvende, bestemming te verkrijgen in het stadhuis, waar de oorspronkelijke bezitters zelf zeker ook zeer vele voetstappen hebben liggen.

(*) Misschien zou de Fransche lelie, die in het wapen voorkomt, kunnen wijzen op medeverwantschap met de bekende Friesche zilversmidsfamilie der van der Lelies, die ditzelfde embleem als hun meesterteeken voerden en die, zooals wij zeker weten door meerdere huwelijken met Bruinsma's verwant waren.

Leeuwarder Courant
04-12-1937

* * *

Stadsnieuws

De Bourboom bank in het Leeuwarder stadhuis

Dr. A.L. Heerma van Voss schrijft ons:

In de Leeuw. Ct. van 4 Dec. 1937 komt bij een afbeelding van deze bank die sedert mede de zo zeer verfraaide hall van ons stadhuis siert, een historische toelichting over haar herkomst voor.

Daarin wordt getracht, aannemelijk te maken, dat de er op voorkomende wapens zouden zijn die van Jacob Bourboom, burgemeester van Leeuwarden en zijn vrouw Iskjen Bruynsma van Grouw. Deze conclusie inzake het vrouwenwapen (het mannelijke is onbetwist dat van de familie Bourboom) is mij steeds zeer onaannemelijk voorgekomen. Niet alleen, dat het mij onwaarschijnlijk leek dat zodanig fraai familiemeubel door de nakomelingen zou zijn vervreemd (één dochter van de burgemeester was in tweede echt met prof. Petrus Camper gehuwd, een andere met Willem Augustijn Sloterdijck – vgl. de nog bekende combinatie Bourboom van Sloterdijck –), maar bovendien had ik het wapen van Iskjen Bruynsma op een grafsteen onder de vloer der Westerkerk

gevonden, weliswaar sinds 1795 verminkt, maar toch nog zo duidelijk dat het kennelijk geheel anders samengesteld was dan het vrouwenwapen op de bank.

Een nader onderzoek naar de genealogie-Bourboom bracht mij dezer dagen de oplossing van het raadsel. Hierbij kwam nl. aan het licht, dat burgemeester Jacob Bourboom een broer (niet: een zoon zoals de toelichting van 1937 vermeldt) Petrus had. Deze, in 1694 te Leeuwarden geboren als zoon van burgemeester Benno Bourboom en Johanna Camp, was korte tijd schepen van onze stad om in 1749 te worden aangesteld als procureur-generaal bij het Hof van Friesland, welk ambt hij tot zijn dood (1 Nov. 1780) bekleedde; hij woonde in de Weert. Deze hoge functionaris nu is in 1723 gehuwd met Gerbrich Reitsma uit Hemelum, een dochter van de ontvanger-generaal Focke Tjepkes Reitsma aldaar en zuster van ds. Tiberius Reitsma, predikant achtereenvolgens te Vrouwen Parochie, Weesp, Middelburg en Amsterdam.

Hier was dus een tweede echtpaar Bourboom gevonden, van wie de bewuste bank afkomstig kon zijn. En dat inderdaad de procureur-generaal de oorspronkelijke eigenaar is geweest, bleek overtuigend uit de omschrijving van het wapen ener familie Reytsma (voorkomend in „Friesland en Holland“) in het bekende Armorial Général van Rietatap. Dit is nl. (op een zeer kleine variant na) identiek met het vrouwenwapen op de hallbank, zodat deze ongetwijfeld deel heeft uitgemaakt van de boedel van het echtpaar Bourboom-Reitsma, dat geen nakomelingen heeft nagelaten: hun vier kinderen zijn alle jong overleden.

Leeuwarder courant : hoofdblad van Friesland
19-08-1947